15.08.2016 г. / 06:56:29

Вяра

15.08 по еретическия, †02 август по православния календар - Пренасяне мощите на св. първомъченик и архидякон Стефан. Св. свещеномъченик Стефан, папа Римски

Пренасяне на мощите на светия първомъченик и архидякон Стефан (ок. 428 г.)

Свети първомъченик архидякон Стефан. Фрагмент от стара ромейска икона

След убиването на свети архидякон Стефан с камъни от иудеите неговото честно тяло лежало без погребение едно денонощие и един ден: то било хвърлено, за да бъде изядено от кучетата, зверовете и птиците; но нищо не се докоснало до него, защото Господ го пазел. На втората нощ прочутият иерусалимски законоучител Гамалиил, споменат в книгата “Деяния апостолски”, който започнал да клони към Христовата вяра и станал таен приятел на светите апостоли, изпратил благоговейни мъже да вземат незабелязано тялото на първомъченика; отнесъл го в своето село, наречено Кафаргамала, по името на своя собственик, тоест “селото на

Гамалиил”; то се намирало на двадесет поприща от Иерусалим. Тук Гамалиил извършил честно погребение на тялото на свети Стефан, полагайки го в пещера в своя нов гроб. След това Никодим, “началник иудейски”, който бил ходил при Иисуса Христа нощем, се преставил, плачейки на гроба на свети Стефан; и го погребал същият Гамалиил, близо до гроба на първомъченика. След това и Гамалиил, като приел свето кръщение заедно със своя син Авив и поживял богоугодно в християнско благочестие, починал; и двамата били погребани в същата пещера, близо до гробовете на Стефан и Никодим.

След много години, когато мъчителите, които дълго време гонели Църквата Божия, умрели, и с обръщането на Константин Велики настъпили дните на християнските царе - дни на църковен мир и навсякъде сияещо благочестие, тогава по Божие откровение били намерени честните мощи на светия първомъченик Стефан и на погребаните с него богоугодни мъже: Никодим, Гамалиил и Авив.

Те били намерени от презвитера на споменатото село Лукиан, който имал следното видение. Една нощ, в четвъртък срещу петък, в третия час на Лукиан в сънно видение се явил един светолепен старец, висок на ръст, украсен с бели коси и дълга брада, облечен в бяла дреха, украсена със златни кръстове; в ръката си старецът държал златен жезъл. Като побутнал презвитера с него, той три пъти го извикал по име:

- Лукиане! Лукиане! Лукиане!

След това заговорил:

- Иди в Иерусалим и кажи на светия архиепископ Иоан: “Докога ще бъдем затворени, - защо не ни отваряш? Защото в дните на твоето светителство трябва да бъдем открити; не се бави, а отвори нашия гроб, където пренебрегнати лежат

нашите мощи, мокрени от дъжда и тъпкани от нозете на неверните. Аз се грижа не толкова за себе си, колкото за лежащите с мене светии, достойни за велика чест; отвори посочените ти мощи, за да отвори Бог вратите на Своето милосърдие към света, постигнат от много беди.

Презвитер Лукиан, изпълнен с ужас, попитал явилия му се мъж:

- Кой си ти, господине? И кого имаш предвид под намиращите се с тебе?

- Аз - отговорил явилият се - съм Гамалиил, възпитател и учител на апостол Павел, а с мене почива господин Стефан архидякон, убит с камъни от иудеите и иерусалимските първосвещеници за Христовата вяра: аз взех през нощта тялото му, хвърлено на кучетата, зверовете и птиците, донесох го в това село и го положих в моята пещера в приготвения за мене гроб, желаейки да споделя с него еднаква участ във възкресението и Господнята благодат. А в другия гроб, в същата пещера, е погребан господин Никодим, научен на светата вяра от Самия Христа Господа и (след възнесението Господне) приел свето кръщение от апостолите; иудеите, узнавайки за вярата му в Христа и кръщението, се изпълниха с гняв и искаха да го убият, както и Стефан; но не го направиха от уважение към мен, тъй като Никодим е мой родственик; иудеите му отнеха началството и присъединиха имението му към църковните; след това, като го проклеха, го изгониха от града с безчестие и хули; тогава го взех в моето село и го хранех до смъртта му; когато той умря, го погребах близо до мощите на първомъченик Стефан. Там, в третия гроб, изкопан в пещерната стена, погребах любимия си син Авив, починал на двадесетгодишна възраст, който заедно с мене прие свето кръщение от Христовите апостоли; умирайки, аз завещах да положат и моето тяло с тях.

- Къде да ви търсим? - попитал презвитерът.

- Търсете ни - отговорил Гамалиил - преди селото, откъм южната страна, на нивата Делагаври (тоест нивата на Божиите мъже).

Като станал от сън, презвитерът въздал хвала на Бога и се помолил така:

- Господи Иисусе Христе! Ако това видение е от Тебе, а не е бесовска прелест, заповядай му да се повтори три пъти.

И Лукиан започнал да пости, ядейки само сух хляб, до следващия петък, като прекарвал в молитва и не откривал видението на никого.

В третия час през нощта на другия петък Гамалиил отново се явил на презвитер Лукиан, както и първия път.

- Защо - попитал той - пренебрегна моята заповед да отидеш и да предадеш на архиепископ Иоан всичко, което ти е казано?

- Прости ми, господарю мой - отговорил презвитерът, - но аз се боях веднага след първото видение да отида и да му възвестя, опасявайки се да не се окаже лъжа; затова и молех Господа - да те изпрати при мене втори и трети път, за да се уверя в истината.

А Гамалиил, простирайки ръка, казал:

- Мир на тебе, презвитере, почивай!

И като че се скрил от погледа на свещеника.

После отново се обърнал към него и казал:

- Лукиане! Ти мислиш как да намериш и разпознаеш мощите на всеки от нас; ето, виж и разбери това, което ще ти покажа.

Като казал това, той донесъл на презвитера четири кошници; три от тях били златни на вид, а четвъртата сребърна. Една от златните кошници била пълна с червени цветя, втората и третата - с бели, а четвъртата, сребърната - с благовонен шафран. Първата златна кошница, с червените цветя, Гамалиил поставил от дясната страна на презвитера на изток, другата златна, с белите цветя, поставил на северната страна, а третата и четвъртата кошница поставил една до друга на западната страна, срещу първата, намираща се на източната.

- Какво значи това, господине? - попитал презвитерът Гамалиил, който му показал кошниците.

Той отговорил:

- Това са нашите гробници, в които почиваме: така първата златна кошница с червени цветя, поставена на изток, е гробът на свети Стефан, обагрил се с мъченическа кръв за Христа; другата златна кошница с бели цветя, стояща на север, е гробът на господин Никодим; третата златна кошница, също с бели цветя, стояща на запад, е моят гроб, а четвъртата, сребърната кошница, е гробът на моя син Авив, който беше чист от греха по тяло и душа още от утробата на майка си и завърши живота си в непорочно девство.

След тези думи Гамалиил станал невидим, както и кошниците.

След това видение презвитерът принесъл благодарение на Бога и усилил поста и молитвата си до третия петък, очаквайки да се удостои с видение трети път. И отново, в нощта на третия петък, същият честен и светолепен Гамалиил застанал пред презвитера и казал заплашително:

- Защо досега не си се погрижил да отидеш при архиепископа и да му откриеш това, което ти бе явено и

казано? Нима не виждаш каква суша и скръб има по земята? А ти нехаеш. Нима в пустинята няма свети мъже, по-добри от тебе по живот, достойни за това откровение? Но ние, отминавайки ги, искаме да бъдем открити чрез тебе. И така, стани, иди и кажи на архиепископа да отвори мястото, където почиваме, и да построи тук храм, та по нашите молитви Господ да се умилостиви към Своите люде.

Презвитерът, като станал и благодарил на Бога, бързо се отправил към Иерусалим, където съобщил на архиепископ Иоан за трикратно явилото му се видение и заповед. Архиепископът се просълзил от радост и казал:

- Благословен човеколюбецът Господ Бог, желаещ да ни яви Своята милост чрез откриването на Своите светии: и когато се удостоим да намерим мощите им, трябва да пренеса мощите на първомъченик Стефан тук в града, където се е подвизавал против иудеите, където е видял небесата отворени и Христа Бога, стоящ в славата Си. А ти, сине мой - обърнал се той към презвитера, - иди на тази нива и намери мястото, където са погребани светците; като разкопаеш мястото до гробовете им, ми извести.

Презвитерът, като се върнал в селото си, събрал благоговейни мъже и тръгнал с тях към нивата Делагаври. Сред тази нива имало хълм; мислейки, че там почиват мощите на светците, той искал да копае, но най-напред посветил цялата нощ на молитва на този хълм. Същата нощ свети Гамалиил се явил на един от живеещите в близост до тези места монах Нугетий, казвайки:

- Иди и кажи на презвитер Лукиан да не си прави труда да разкопава този хълм, защото ние не сме положени там; но да ни търси при гората, откъм южната страна, там сме погребани; на този хълм ни положиха, когато ни носеха за погребение, и тук, по древния обичай, ни оплакваха, за

свидетелство на този плач над нас е насипан и хълмът.

Като станал, монахът отишъл, където му било посочено, и на споменатия хълм намерил презвитер Лукиан заедно с много мъже; те били започнали да копаят. Тогава монахът разказал на Лукиан за това, което видял и чул. Презвитерът прославил Бога, показал и друг свидетел на откровението. И тръгнали към гората, близо до която намерили камък с еврейския надпис Хелиил, тоест Божии раби; като разкопали около камъка и го преместили от мястото му, те намерили тесния вход към пещерата. Като влезли в пещерата със свещ, видели вградените в стените гробове и в тях - мощите на светците. Входът към пещерата бил от южната страна; така че от дясната страна на изток се намирал гробът на свети Стефан, срещу входа, на север - гробът на свети Никодим, на западната страна срещу свети Стефан почивали свети Гамалиил и неговият син, както било посочено на презвитера във видението с кошниците. Презвитерът веднага съобщил на Иерусалимския епископ Иоан за намирането на мощите.

Архиепископът взел двама от случилите се там епископи, Елевтерий Севастийски и Елевтерий Иерихонски, и побързал към мястото на намирането на мощите; като разширили входа на пещерата, те влезли вътре. Когато отворили гроба на светия първомъченик, в този миг земята се разтърсила и хора, достойни по живот, чули от небето ангелски гласове да пеят: “слава във висините Богу, и на земята мир!”. От мощите на светеца излизало такова благоухание, каквото никой от хората дотогава не бил усещал; то се разнасяло на десет поприща из въздуха и на всички присъстващи се струвало, че се намират в рая. Много народ дошъл с архиепископа от Иерусалим и околните села; сред тях имало много болни и страдащи от различни недъзи - слепи, сакати, измъчвани от вътрешни недъзи и бесове, покрити с циреи и язви; всички те получили изцеление. Броят на изцелените достигнал до седемдесет и

трима души. И така, като взели мощите на четиримата Божии угодници, ги изнесли на хълма с пеене на псалми и други свещени химни; хората се докосвали до тях, целувайки ги с благоговение. Скоро архиепископът построил на този хълм църква в чест на намирането на светците и положил в нея мощите на Никодим, Гамалиил и Авив, а мощите на свети Стефан тържествено пренесъл в Иерусалим и ги положил в църквата, намираща се на светия Сион.

В ония времена един благороден мъж, сенаторът Александър, заедно с жена си Иулиания дошъл от Цариград на поклонение по светите места в Иерусалим; като видял чудесата, ставащи на гроба на светия първомъченик Стефан, Александър построил в града каменна църква на негово име и усърдно молел архиерея да пренесе в нея мощите на свети Стефан; архиереят, убеден от усърдната му молба, изпълнил желанието му. След време Александър заболял смъртоносно в Иерусалим и завещал с клетва на жена си: да направи ковчег, подобен на ковчега на първомъченика, и да го положат в него до мощите на свети Стефан. Като завещал това, той починал. Жената изпълнила предсмъртната воля на мъжа си: направила ковчег, подобен на този на свети Стефан, и погребала мъжа си тържествено до самия ковчег на първомъченика. Тя живеела в Иерусалим близо до споменатата църква, не желаейки да се разделя с починалия си мъж: вярвала, че той е жив за Бога.

Тъй като жената на Александър била още млада, красива и освен това богата, много от знатните мъже я уговаряли да се омъжи повторно. Но тя, бидейки целомъдрена жена, не искала да встъпи във втори брак; а твърдо решила да запази верността към първия си мъж, надявайки се при възкресението да сподели с него една и съща участ, приготвена за праведниците. Когато един от знатните началници много досаждал, желаейки да встъпи в брак с нея, Иулиания, желаейки да се избави от него, намислила следното: да вземе

тялото на мъжа си и да се върне в родината си, въпреки че от деня на преставянето му били изминали осем години. Тя помолила архиепископа да не забранява да вземе тялото на мъжа си, но архиепископът не се съгласявал; тогава Иулиания написала писмо до баща си в Цариград, молейки го да изходатайства от царя такава заповед, чрез която би могла безпрепятствено да вземе тялото на мъжа си и да дойде в Цариград. В скоро време дошло желаното разрешение, което тя показала на архиепископа. Като видял писмото от царя, архиепископът вече не можел да се противи и благословил да бъде по молбата на Иулиания. А тя, отваряйки с благословение мястото в земята, където били положени двата ковчега, на светия първомъченик Стефан и на мъжа Александър, взела ковчега с мощите на светеца вместо ковчега на мъжа си; така постъпила Иулиания сякаш по погрешка, а в действителност по Божия воля и по желанието на първомъченика. Като сложила ковчега на колесница, запрегната с мулета, Иулиания тръгнала на път. Когато излязла от Иерусалим, било вечер; и в същата нощ над пренасяните мощи във въздуха се чул глас на ангели, пеещи славословие на Бога, а от ковчега излизало силно, дивно благоухание, като от изливането на много миро. Чували се и крясъци на бесове, които отдалече викали:

- Горко ни! Иде Стефан и ще ни бие!

Като чули това, слугите на Иулиания се изплашили и казали на господарката си:

- Какво значи това, господарке, че се чуват различни гласове, изричащи името на Стефан? Не носим ли ковчега на първомъченик Стефан, вместо на нашия господар Александър?

А тя отговорила с радостни сълзи:

- Мълчете, деца, всичко става така, както е угодно на Бога и на Неговия свят раб.

Като стигнали крайморския град Аскалон, намерили кораб, тръгващ за Цариград; като платили на собственика му дължимата сума, те се качили на кораба с мощите на светеца и тръгнали на път. Когато корабът се намирал в морето, се надигнала страшна буря, така че корабът се наклонил; всички се изплашили, виждайки надигащите се огромни вълни; но на мореплавателите видимо се явил светият първомъченик Стефан и казал:

- Аз съм с вас - не бойте се!

Като казал това, той станал невидим, на часа успокоил морето и цялото плаване по-нататък преминало благополучно; над мощите на светеца се явила светлина, от ковчега излизало силно благоухание, във въздуха се чувало ангелско пеене. Когато пристигнали в Халкидон, решили да прекарат тук пет дни. Жителите на града научили за мощите на свети Стефан и се устремили към кораба, донасяйки със себе си и болните; всички болни, намиращи се в града, получили изцеление, благодарение на идването на първомъченика; изгонвали се и бесове, които при това викали:

Мъченичество на свети първомъченик архидякон Стефан. Фрагмент от миниатюра в стара ромейска минология. Константинопол

- Стефан, убит с камъни от иудеите, идва да ни мъчи жестоко и да не гони навсякъде - и на земята, и в морето.

Като отплувал от Халкидон, корабът благополучно достигнал Цариград. Благочестивата Иулиания отишла при баща си и подробно му разказала всичко за мощите на свети архидякон Стефан. След това заедно с баща си отишли при царя и патриарха и им разказали същото; и всички се изпълнили с голяма радост. Патриархът с клира и с целия народ отишъл на пристанището да посрещне мощите на първомъченика. Като изнесли ковчега от кораба, го поставили на царска колесница и го понесли с псалмопения, искайки да го внесат в двореца на царя, както той бил заповядал. Невъзможно е да се каже колко изцеления и чудеса се извършили тогава от светите мощи; с една дума всички, от каквито и болести и недъзи да страдали, получили изцеление. Когато тържественото шествие стигнало до “Константиновите бани”, мулетата, теглещи царската колесница с мощите, спрели; и колкото и да ги биели слугите, заставяйки ги да вървят по-нататък, те не могли да се помръднат от мястото си. Тогава едно от мулетата, придобивайки, по Божия заповед, дар слово, казало:

- Защо ни биете напразно? На това място светият първомъченик Стефан благоволи да бъде положен.

Като чули това, всички присъстващи били обзети от силно удивление и ужас и прославили Бога. Царят веднага заповядал да започне строеж на каменна църква; и в скоро време била построена прекрасна църква в името на свети първомъченик и архидякон Стефан; в нея положили и неговите честни мощи, за слава и хвала на нашия Господ и Спасител Иисус Христос, прославян заедно с Отца и Светия Дух, на Него и ние, грешните, отдаваме чест и слава, поклонение и благодарение, сега и винаги и във вечни векове. Амин.

Тропарь, глас 4:

Царским венцем венчася твой верх от страданий, яже претерпел еси во Христе Бозе, мучеников первострадальче Стефане: ты бо иудейское обличивый неистовство, видел еси твоего Спаса одесную Отца. Того убо моли о душах наших.

(С Царски венец се увенча за страданията, които претърпя, първострадалче Стефане. Ти си изобличил иудейското неистовство и си видял своя Спасител отдясно на Отца. Него моли за душите ни.)

Тропарь первомученику и архидиакону Стефану

глас 4

По́двигом до́брым подвиза́лся еси́,/ первому́чениче Христо́в, и апо́столе, и архидиа́коне Стефа́не/ и мучи́телей обличи́л еси́ нече́стие. / Ка́мением бо побие́н от рук беззако́нных,/ вене́ц от я́же свы́ше десни́цы прия́л еси́,/ и к Бо́гу взыва́л еси́ вопия́:// Го́споди, не поста́ви им греха́ сего́.

Ин тропарь первомученику и архидиакону Стефану

глас 3

Апо́столом совсе́льник/ и страстоте́рпцем первострада́лец,/ Христо́в служи́тель, прехва́льне Стефа́не,/ пе́рвее бо соверши́в муче́ния тече́ние,/ безчи́сленныя ро́ды челове́к ра́вно Подвигополо́жнику Христу́ приведе́. / Те́мже я́ко апо́стола и страда́льца верхо́внаго/ чту́ще тя, мо́лим:/ моли́ Христа́ Бо́га// дарова́ти нам ве́лию ми́лость.

Кондак, глас 6:

Первый сеялся еси на земли небесным делателем, всехвальне Стефане. Первый на земли за Христа кровь излиял еси, блаженне: первый от него победы венцем увязлся еси на небесех, страдальцев начало, венечниче мучеников первострадальне.

(Първи си бил посят на земята от небесния Сеяч, всехвални Стефане. Първи си пролял кръвта си на земята, блажени: пръв си приел победен венец от Него на небесата, начало на страдалците, венценосче, първострадален от мъчениците.)

Кондак первомученику и архидиакону Стефану

глас 3

Влады́ка вчера́ нам пло́тию прихожда́ше,/ и раб днесь от пло́ти исхожда́ше;/ вчера́ Ца́рствуяй пло́тию роди́ся,/ днесь раб ка́мением побива́ется. // Того́ ра́ди и скончава́ется первому́ченик и Боже́ственный Стефа́н.

Величание первомученику и архидиакону Стефану

Велича́ем тя,/ страстоте́рпче святы́й Стефа́не,/ и чтим честна́я страда́ния твоя́,// я́же за Христа́ претерпе́л еси́.

Молитва первомученику и архидиакону Стефану

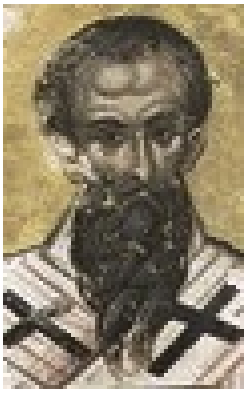
Пе́рвый во диа́конех, пе́рвый и в му́ченицех показа́лся еси́, святы́й Стефа́не, апо́столе, испо́лнь бо ве́ры и си́лы во учѐнии и в зна́мениих вели́к яви́лся еси́, и никто́же возмо́же противуста́ти прему́дрости и ду́ху, и́миже глаго́лал еси́, лице́ же твое́ на со́нмищи ви́дено бысть, я́ко лице́ а́нгела. Те́мже, испо́лнен Свята́го Ду́ха быв, ви́дел еси́ отве́рстое не́бо и сла́ву Бо́жию и Сы́на челове́ча, Го́спода на́шего Иису́са Христа́, одесну́ю стоя́ща Бо́га Отца́. Та́же и от жестоковы́йных и уби́йц иуде́ев ка́мением пред лице́м Преблагослове́нныя и моля́щияся о тебе́ Де́вы, Ма́тере Его́, побива́емь, прекло́нь коле́на, возопи́л еси́ гла́сом ве́лиим: Го́споди, не поста́ви им греха́ сего́! И та́ко дух твой Го́споду Иису́су ра́достно пре́дал еси́. Сего́ ра́ди моли́твенника и предста́теля тя стяжа́хом, коле́на души́ и се́рдца на́шего прекло́ньше, тя мо́лим: воздежи́ ру́це твои́ ко Го́споду, и сподви́жи всему́ ро́ду челове́ческому

Предста́тельницу и Ходата́ицу к Сы́ну Своему́, Пресвяту́ю Ма́терь Де́ву, и о нас, при́сно прогневля́ющих грехо́м и ле́ностию, моли́ Блага́го Спа́са на́шего, да пода́ст нам благода́ть во благовре́менную по́мощь к покая́нию и твои́м предста́тельством и заступле́нием Пресвяты́я Ма́тере Своея́ в день он, стра́шный и пра́ведный, да не поста́вит пред на́ми грехи́ на́ша, но по щедро́там Свои́м, тобо́ю умоле́н быв, да рече́т души́ на́шей: спасе́ние ва́ше есмь Аз во ве́ки веко́в. Ами́нь.

На този ден се чества и паметта на свети свещеномъченик Стефан, папа Римски, загинал мъченически в 257 г. при царуването на Валериан.

ЧЕТИ-МИНЕИТЕ

Священномученик Стефан I Римский, папа Римский († 257 г.)

Священномученик Стефан, папа Римский, пострадал в 257 году при императоре Валериане. Святитель Стефан, занимая престол первосвятителя Римского (253–257), ревностно боролся против ереси Новата, который учил, что не следует принимать обращавшихся из еретиков. Скрываясь во время гонения на христиан, святитель крестил многих язычников, в их числе военного трибуна Немезия, обратившегося ко Христу после того, как святитель исцелил его дочь Люциллу. Немезий, посвященный в сан диакона, и его дочь были усечены мечом. Их управляющий Симфроний, приведенный трибуном Олимпием в храм Марса на истязания, молитвой растопил золотого идола, после чего трибун с женой

Екзуперией и сыном Теодолом уверовали и крестились. Все они были сожжены. Останки их были погребены святым папой Стефаном.

Тогда же были обезглавлены его 12 клириков: Бон, Фавст, Мавр, Примитив, Калюмниоз, Иоанн, Екзуперанций, Кирилл, Феодор, Василий, Кастел, Гонорат и Тертуллин, обращенный святым Стефаном. Наконец сам святитель Стефан был приведен к императору Валериану, который осудил его на усечение мечом в храме Марса. Но по молитвам святого большая часть храма разрушилась, а воины разбежались. Святитель скрылся в катакомбах (усыпальнице святой Люцины), где затем был убит пришедшими воинами в то время, как он поучал христиан.

buditeli.info © 2017